

Na zajęciach historii uczniowie XII Liceum Ogólnokształcącego korzystają z podręcznika:

Robert Śniegocki, Agnieszka Zielińska, Zrozumieć przeszłość 4. Podręcznik do historii dla liceum ogólnokształcącego i technikum. Zakres rozszerzony, Nowa era, Warszawa 2025 (nr dopuszczenia 642/4/2025).

Zakres treści i kryteria oceniania oparte są na programie nauczania:

Robert Śniegocki, Zrozumieć przeszłość. Program nauczania historii w zakresie rozszerzonym dla liceum ogólnokształcącego i technikum, Nowa Era 2024.

Treści nauczania w klasie czwartej.

I. Wojna obronna Polski w 1939 roku. Agresja Niemiec (1 września) i Związku Sowieckiego (17 września).

Uczeń:

- 1) charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej;
 - 2) wyjaśnia cele wojenne hitlerowskich Niemiec i ZSRS; charakteryzuje niemieckie i sowieckie uzasadnienia agresji na Polskę;
 - 3) porównuje potencjał walczących stron;
 - 4) charakteryzuje etapy wojny obronnej, podaje przykłady bohaterstwa obrońców, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną oraz zbrodni wojennych dokonanych przez agresorów, z uwzględnieniem własnego regionu;
 - 6) ocenia zachowanie dowódców wojskowych i władz cywilnych podczas wojny obronnej w 1939 r.;
 - 6) przedstawia podział ziem polskich między okupantów;
 - 7) wskazuje przykłady współpracy między okupantami.
 - 8) wyjaśnia znaczenie powołania polskich władz państwowych i sił zbrojnych na uchodźstwie;
 - 9) wyjaśnia przyczyny przegranej przez Polskę wojny obronnej;
- przedstawia i ocenia zachowania innych państw wobec agresji hitlerowskich Niemiec i agresji sowieckiej;
- 10) charakteryzuje materialne i demograficzne skutki przegranej wojny obronnej.

II. II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

- 1) omawia współpracę hitlerowskich Niemiec i ZSRS w latach 1939–1941;
- 2) charakteryzuje etapy agresji i aneksji obu totalitarnych mocarstw;
- 3) charakteryzuje przebieg działań wojennych na Dalekim Wschodzie i na innych frontach II wojny światowej; sytuuje w czasie i przestrzeni przełomowe wydarzenia II wojny światowej (polityczne i militarne);
- 4) charakteryzuje politykę hitlerowskich Niemiec na terenach okupowanej Europy;
- 5) charakteryzuje sytuację ludności cywilnej oraz jeńców wojennych, z uwzględnieniem przykładów eksterminacji;
- 6) omawia narodziny i działalność Wielkiej Koalicji; opisuje uwarunkowania militarne i polityczne konferencji Wielkiej Trójki (Teheran, Jalta, Poczdam) i przedstawia ich ustalenia;
- 7) wyjaśnia przyczyny klęski państw Osi;

III. Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

- 1) przedstawia realia życia codziennego w okupowanej Polsce; porównuje oraz ocenia założenia i metody polityki III Rzeszy Niemieckiej i Związku Sowieckiego w okupowanej Polsce.
- 2) wymienia i charakteryzuje przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich (m.in. Auschwitz, Palmiry, Piaśnica, Ponary, Katyń, Miednoje, Charków);
- 3) porównuje system sowieckich i niemieckich obozów pracy, obozów koncentracyjnych oraz obozów zagłady; omawia kwestie deportacji i wysiedlenia ludności oraz jej planowanego wyniszczenia;
- 4) wyjaśnia przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego, w tym ludobójstwa ludności polskiej na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej; wyjaśnia rolę okupantów w zaognianiu trudnych relacji polsko-litewskich i polsko-ukraińskich;
- 5) charakteryzuje sytuację i postawy dzieci i młodzieży pod okupacją niemiecką i sowiecką;
- 6) charakteryzuje różne postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów, wymienia przykłady heroizmu Polaków;
- 7) wyjaśnia i omawia sposoby upamiętnienia zbrodni obu okupantów oraz heroizm Polaków na przykładzie Muzeum Powstania Warszawskiego, Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu, Polskiego Cmentarza Wojennego w Katyniu.

IV. Niemiecka polityka eksterminacji. Uczeń:

- 1) przedstawia ideologiczne podstawy eksterminacji Żydów oraz innych grup etnicznych i społecznych przez Niemcy hitlerowskie; wyjaśnia religijne, kulturowe i polityczne korzenie rasizmu i antysemityzmu;
- 2) charakteryzuje etapy eksterminacji Żydów (dyskryminacja, stygmatyzacja, izolacja, zagłada);

- 3) rozpoznaje główne miejsca eksterminacji Żydów polskich i europejskich oraz innych grup etnicznych i społecznych na terenie Polski i Europy Środkowo-Wschodniej (w tym: Auschwitz-Birkenau, Treblinka, Sobibór, Babi Jar).
- 4) opisuje położenie ludności żydowskiej oraz formy oporu, na przykładzie powstania w getcie warszawskim; przedstawia i omawia działania rządu Rzeczypospolitej Polskiej wobec tragedii Zagłady.
- 5) charakteryzuje postawy społeczeństwa polskiego i społeczności międzynarodowej wobec Holokaustu, z uwzględnieniem „sprawiedliwych”, na przykładzie Ireny Sendlerowej, Antoniny i Jana Żabińskich oraz rodziny Ulmów.

V. Działalność władz Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie i w okupowanym kraju. Uczeń:

- 1) opisuje położenie na arenie międzynarodowej i omawia działalność rządu Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie;
- 2) ocenia znaczenie układu Sikorski-Majski dla obywateli polskich, znajdujących się pod okupacją sowiecką;
- 3) charakteryzuje losy armii gen. Władysława Andersa;
- 4) analizuje politykę mocarstw wobec sprawy polskiej w czasie II wojny światowej;
- 5) charakteryzuje organizację i cele Polskiego Państwa Podziemnego;
- 6) charakteryzuje polityczną i militarną działalność Armii Krajowej oraz Narodowych Sił Zbrojnych i Batalionów Chłopskich; wskazuje różne formy oporu wobec okupantów;
- 7) wyjaśnia uwarunkowania akcji „Burza”; opisuje walki na Kresach Wschodnich II Rzeczypospolitej, w tym o Lwów i Wilno;
- 8) charakteryzuje powstanie warszawskie (uwarunkowania polityczne, przebieg walk, następstwa powstania, postawę aliantów i Związku Sowieckiego);
- 9) charakteryzuje działania polskich formacji wojskowych na różnych frontach II wojny światowej.

VI. Świat po II wojnie światowej. Początek zimnej wojny. Uczeń:

- 1) charakteryzuje polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej;
- 2) charakteryzuje zagadnienia związane z osądzeniem zbrodni wojennych popełnionych podczas II wojny światowej;
- 3) ocenia działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych w powojennym świecie;
- 4) wyjaśnia genezę zimnej wojny i wskazuje najpoważniejsze punkty zapalne w pierwszej jej fazie (wojna w Korei, problem niemiecki);
- 5) wyjaśnia genezę NATO i Układu Warszawskiego;
- 6) omawia proces sowietyzacji państw Europy Środkowo-Wschodniej i opór wobec komunizmu (Berlin 1953, Węgry 1956, Czechosłowacja 1968);
- 7) charakteryzuje skutki przejęcia władzy w Chinach przez komunistów;
- 8) wyjaśnia okoliczności utworzenia państwa Izrael i genezę konfliktu arabsko-izraelskiego.

VII. Dekolonizacja, integracja i nowe konflikty. Uczeń:

- 1) wyjaśnia genezę procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce, charakteryzuje tzw. rok Afryki;
- 2) wyjaśnia przyczyny, opisuje przebieg, specyfikę i skutki konfliktów zimnowojennych, w tym wojny w Wietnamie, kryzysu kubańskiego oraz wojny w Afganistanie;
- 3) wyjaśnia charakter konfliktów na Bliskim Wschodzie, ze szczególnym uwzględnieniem konfliktu arabsko-izraelskiego;
- 4) charakteryzuje genezę i etapy integracji europejskiej;
- 5) wyjaśnia przyczyny i uwarunkowania rozwoju terroryzmu w Europie i na świecie.

VIII. Przemiany cywilizacyjne na świecie. Uczeń:

- 2) analizuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne po II wojnie światowej; charakteryzuje najważniejsze współczesne zagrożenia cywilizacyjne;
- 3) charakteryzuje tło kulturowe oraz konsekwencje rewolty studenckiej i rewolucji seksualnej przełomu lat 60. i 70.;
- 4) wyjaśnia znaczenie Soboru Watykańskiego II oraz tzw. reform posoborowych dla działalności Kościoła katolickiego w świecie i idei ekumenizmu;
- 5) wyjaśnia przyczyny wzrostu znaczenia islamu we współczesnym świecie, z uwzględnieniem rozwoju ruchów fundamentalistycznych;
- 6) charakteryzuje rolę kultury masowej i sportu we współczesnym świecie.

IX. Świat na przełomie tysiącleci. Uczeń:

- 1) charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991;
- 2) porównuje proces obalania komunizmu w krajach Europy Środkowo-Wschodniej i transformacji ustrojowej tych państw;
- 3) wyjaśnia przyczyny rosnącego znaczenia Chin w świecie współczesnym;
- 4) charakteryzuje procesy integracyjne oraz dezintegracyjne w Europie;
- 5) charakteryzuje nowe zagrożenia dla ładu międzynarodowego.

X. Proces przejmowania władzy przez komunistów w Polsce (1944–1948). Uczeń:

- 1) opisuje straty demograficzne, gospodarcze i kulturowe po II wojnie światowej;
- 2) ocenia następstwa społeczno- gospodarcze zmiany granic państwa polskiego;
- 3) charakteryzuje okoliczności i etapy przejmowania władzy w Polsce przez komunistów;
- 4) omawia przejawy oporu społecznego wobec komunizmu, w tym działalność opozycji legalnej oraz podziemia antykomunistycznego;
- 5) charakteryzuje okres odbudowy oraz ocenia projekt reformy rolnej i nacjonalizacji przemysłu i handlu;
- 6) omawia sytuację polskiej emigracji politycznej.

XI. Stalinizm w Polsce i jego erozja. Uczeń:

- 1) przedstawia proces sowietyzacji kraju na płaszczyźnie ustrojowej, gospodarczo-społecznej i kulturowej; wyjaśnia założenia propagandy komunistycznej i charakteryzuje cechy sztuki socrealizmu;
- 2) charakteryzuje terror stalinowski;
- 3) opisuje relacje państwo – Kościół w okresie stalinizmu;
- 4) ocenia efekty społeczne i gospodarcze planu sześcioletniego;
- 5) wyjaśnia przyczyny i następstwa poznańskiego czerwca oraz znaczenie wydarzeń październikowych 1956 roku.
- 6) charakteryzuje przejawy odwilży popaździernikowej.

XII. Polska w latach 1957–1981. Uczeń:

- 1) charakteryzuje system władzy w latach 60. i 70. w PRL i stopień uzależnienia od ZSRS;
- 2) opisuje postawy społeczne wobec władzy komunistycznej (od negacji i oporu po przystosowanie i współpracę);
- 3) opisuje proces industrializacji i funkcjonowanie gospodarki planowej;
- 4) wyjaśnia genezę i następstwa kryzysów społecznych w latach 1968, 1970 i 1976;
- 5) wyjaśnia społeczno-polityczną rolę Kościoła katolickiego z uwzględnieniem roli prymasa Stefana Wyszyńskiego oraz papieża Jana Pawła II i jego wpływu na przemiany w Polsce;
- 6) charakteryzuje i ocenia działalność opozycji politycznej w latach 1976–1980;
- 7) wyjaśnia przyczyny i następstwa strajków w 1980 roku;
- 8) charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” i ocenia jego wpływ na przemiany społeczno-polityczne w Polsce i w Europie; przedstawia najważniejsze postaci „Solidarności” (z perspektywy ogólnopolskiej i lokalnej).

XIII. Dekada 1981–1989. Uczeń:

- 1) wyjaśnia przyczyny wprowadzenia stanu wojennego oraz formy oporu społecznego; ocenia międzynarodową reakcję na wprowadzenie stanu wojennego w Polsce;
- 2) opisuje relacje państwo – Kościół w latach 80., z uwzględnieniem postaci ks. Jerzego Popiełuszki;
- 3) opisuje znaczenie Kościoła katolickiego dla samoorganizacji Polaków po 13 grudnia 1981 r.;
- 4) charakteryzuje realia życia codziennego w PRL lat 80.
- 5) wyjaśnia przyczyny zawarcia porozumienia okrągłego stołu opisuje i ocenia jego skutki;
- 6) rozpoznaje największe powojenne polskie osiągnięcia w dziedzinie kultury i nauki, z uwzględnieniem twórczości emigracyjnej.

XIV. Narodziny III Rzeczypospolitej i jej miejsce w świecie na przełomie XX i XXI wieku. Uczeń:

- 1) opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1997, wyjaśnia ich międzynarodowe uwarunkowania;
- 2) ocenia proces transformacji ustrojowej i gospodarczej;
- 3) wyjaśnia kontrowersje wokół problemu dekomunizacji i lustracji;
- 4) charakteryzuje i ocenia polską politykę zagraniczną, w tym przystąpienie Polski do NATO i do Unii Europejskiej;
- 5) charakteryzuje główne przemiany kulturowe, polityczne, społeczne i gospodarcze w Polsce w XXI w.
- 6) charakteryzuje przemiany społeczno- polityczne, gospodarcze i kulturowe lat 90.;
- 7) charakteryzuje polityczne spory o kształt wolnej Polski;
- 8) ocenia społeczne koszty transformacji;
- 9) charakteryzuje stosunki Polski z państwami sąsiednimi.

Formy pozyskiwania informacji o poziomie osiągnięć edukacyjnych uczniów

I. Informację o poziomie opanowania materiału i umiejętności budowy narracji historycznej uczący pozyskuje w formie:

- 1) **sprawdzian** (przygotowanie z większej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **3**); oceny pozytywne z tej formy są warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej dopuszczającej,
- 2) **kartkówka** (przygotowanie z krótkiej partii materiału w formie pisemnej, waga oceny **2**);
- 2) **odповідь ustna** (umiejętność budowy ustnej wypowiedzi, waga oceny **2**),

II. Informację o poziomie innych umiejętności przewidzianych podstawą programową uczący pozyskuje także w formie:

- 1) **zadanie domowe** (umiejętność formułowania samodzielnych wniosków i ocen, waga oceny **1**),
- 2) **ćwiczenia praktyczne** (umiejętność pracy z różnymi źródłami historycznymi, waga oceny **1**)

III. Informację o poziomie aktywności i zainteresowania przedmiotem, uczący pozyskuje w formie ocen:

- 1) **referaty, prezentacje** (umiejętność pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich i publicznej prezentacji, waga oceny **1**),
- 2) **aktywność na lekcji** (rozmowy, krótkie dyskusje, waga oceny **1**),
- 3) **aktywność pozalekcyjna** (udział w konkursach, olimpiadach, realizacji projektów, waga oceny **2**), aktywność jest warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej celującej.

Kryteria ocen

I. Ocenę niedostateczną (1) otrzymuje uczeń, który:

- 1) nie opanował materiału określonego w podstawie programowej i wykazuje luki w wiadomościach trudne do uzupełnienia,
- 2) nie potrafi zbudować żadnej narracji historycznej,
- 3) nie rozumie i nie potrafi wykonać prostych zadań,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach, odznacza się brakiem chęci do nauki.

II. Ocenę dopuszczającą (2) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje spore luki w wiadomościach objętych programem, ale jest w stanie je uzupełnić,
- 2) buduje krótką narrację historyczną;
- 3) odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym,
- 4) nie bierze aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych.

III. Ocenę dostateczną (3) otrzymuje uczeń, który:

- 1) wykazuje przeciętne opanowanie materiału przewidzianego programem, wiedza jest wyrywkowa i fragmentaryczna,
- 2) buduje krótką narrację historyczną, selekcjonuje podstawowe fakty, ale słabo łączy wydarzenia w ciągi przyczynowo-skutkowe,
- 3) poprawnie wykonuje zadania, samodzielnie interpretuje łatwe źródła,
- 4) jest mało aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

IV. Ocenę dobrą (4) otrzymuje uczeń, który:

- 1) ma niewielkie braki w zakresie wiedzy, ale poprawnie umiejscawia w czasie i przestrzeni wydarzenia i procesy historyczne,
- 2) dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego,
- 3) poprawnie rozwiązuje zadania, analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach, przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych.

V. Ocenę bardzo dobrą (5) otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował wiadomości i umiejętności objęte podstawą programową, wykazuje zainteresowanie przedmiotem,
- 2) buduje dojrzałą narrację historyczną opartą na gruntownej wiedzy i łączeniu wydarzeń w logiczny ciąg przyczynowo-skutkowy, samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,
- 3) wykorzystuje różne źródła wiedzy, interpretuje trudne źródła historyczne,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.

VI. Ocenę celującą (6) otrzymuje uczeń, który:

- 1) opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,

- 2) buduje złożoną i problemową narrację historyczną, zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,
- 3) doskonale interpretuje źródła historyczne, z wykorzystaniem kontekstu epoki,
- 4) jest aktywny podczas zajęć lekcyjnych, uczestniczy z sukcesami w szkolnych i pozaszkolnych konkursach i olimpiadach.